

CEO

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Patrz i zmieniaj

Scenariusz zajęć i materiały pomocnicze do filmu **Święta woda**

Scenariusz zajęć autorstwa Gabrieli Lipskiej.
Materiały pomocnicze autorstwa Gabrieli Lipskiej i Beaty Harendy.

www.ceo.org.pl/piz

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w ramach programu Polska Pomoc 2008 oraz Biura Edukacji Miasta Stołecznego Warszawy. Treści przedstawione na stronie wyrażają poglądy realizatora projektu i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem sponsorów.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

Temat: Woda prawem, nie towarem.

Czas trwania: 90 min.

Cele zajęć

Dla nauczyciela:

- Uczennice i uczniowie wiedzą, jakie konsekwencje może mieć nieracjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi (wodą pitną).
- Uczniowie i uczennice rozumieją, na czym polegają globalne współzależności na przykładzie działalności koncernu Coca-Cola w południowych Indiach.
- Uczennice i uczniowie rozpoznają działania, jakie należy podejmować, aby nie marnotrawić wody pitnej.

Dla ucznia:

- Dowiesz się, jakie są przyczyny i konsekwencje braku czystej wody dla ludzi i środowiska naturalnego.
- Poznasz, czym są globalne współzależności na przykładzie działalności koncernu Coca-Cola w południowych Indiach.

NaCoBeZu:

- Własnymi słowami opiszesz, na czym polega problem niedoboru wody.
- Wymienisz przynajmniej trzy podstawowe przyczyny niedoborów wody pitnej na świecie.
- Wymienisz trzy konsekwencje niedoboru wody.
- Podasz przykład sytuacji, gdy działanie ludzi w jednej części świata wpływa na jakość życia ludzi w innym miejscu globu.
- Zaprojektujesz własny plan oszczędzania wody w twoim otoczeniu.

Pytanie kluczowe:

- Dlaczego powinniśmy dbać o właściwe gospodarowanie zasobami naturalnymi?

Metody pracy:

- rozmowa w parach
- łańcuch przyczynowo-skutkowy
- burza mózgów
- demonstracja – doświadczenie.

Potrzebne materiały:

- telewizor i odtwarzacz DVD lub komputer i rzutnik
- kopie kart obserwacji filmu – po jednej dla każdej pary
- flipchart i markery lub tablica i kreda
- samoprzylepne karteczki typu *post it*
- kopie pustych schematów łańcucha przyczyn i skutków niewłaściwego gospodarowania zasobami wodnymi (po jednym dla każdej pary)
- wycięte pojedyncze elementy łańcucha przyczyn i skutków – komplet elementów dla każdej pary
- naczynie połączone lub samodzielnie wykonane naczynie ukształtne, duża strzykawka
- zabarwiona ciecz (na przykład. herbata, atrament).

Przebieg zajęć:

Lekcja pierwsza – 45 min.

1. Rozdaj uczniom i uczennicom karteczki. Poproś, żeby każdy zastanowił się, jaka jedna rzecz jest dla niego najcenniejsza na świecie, bez której nie mógłby się żyć. Poproś, by uczniowie i uczennice zapisali swoje odpowiedzi na karteczkach i nie pokazywali ich nikomu. (3 min.)
2. Przedstaw temat lekcji: „Woda prawem, nie towarem”. Zapisz hasło na tablicy lub na flipcharcie. Zapytaj uczniów, jak rozumieją to stwierdzenie. Zapisz pomysły na tablicy lub na flipcharcie. (2 min.)
3. Zapowiedz film *Święta woda* i rozdaj kopie kart obserwacji filmu (po jednej na parę). Poproś, aby uczniowie i uczennice zapisywali swoje uwagi i spostrzeżenia już w trakcie oglądania filmu. (4 min.)
4. Projekcja filmu *Święta woda*. (30 min.)
5. Po obejrzeniu filmu zapytaj uczniów, czy chcieliby coś zmienić/dodać do pomysłów zebranych na początku lekcji. Poproś, aby odpowiedzieli na pytanie: co jest najcenniejszą rzeczą dla bohaterów filmu? Dlaczego? Zapytaj chętnych, jakie były ich odpowiedzi, które zapisali na karteczkach na początku lekcji. Pogrupuj odpowiedzi i przyklej karteczki na tablicę lub flipchart. Przykładowe grupy to na przykład osoby: rodzice, koledzy i koleżanki; rzeczy konieczne do przetrwania: czysta woda, powietrze; przedmioty codziennego użytku: telewizor, komórka. Nie opisuj i nie oceniaj kategorii, wystarczy, że pogrupujesz pomysły. Powstały w ten sposób plakat powieś w widocznym miejscu w klasie i pozostaw do następnych zajęć. Poproś, aby wszyscy przynieśli na następną lekcję wypełnione karty obserwacji. (6 min.)

Lekcja druga – 45 min

1. Zapytaj uczniów, czy coś się zmieniło w ich życiu pod wpływem ostatniej lekcji i informacji które wtedy uzyskali? Zapowiedz, że dziś zastanowicie się nad tym, co można zrobić w kwestii użytkowania wody pitnej. (2 min.)
2. Podziel uczniów i uczennice w pary, rozdaj im wycięte pojedyncze elementy łańcucha oraz kopie pustych schematów. Ich zadaniem jest ułożenie łańcucha przyczyn i skutków niewłaściwego gospodarowania zasobami wodnymi. Podpowiedz, że łańcuch jest podwójny, tylko pierwsze i ostatnie ogniwo jest wspólne dla obu ciągów. Kiedy pary skończą pracę, zapytaj: czy łatwo było im odpowiedzieć, jaką wartość mają dla nich te informacje, czy uważają je za potrzebne. Jeśli tak, to dlaczego? (10 min.)
3. Przeprowadź w klasie mały eksperyment – demonstrację. Będzie do niego potrzebne naczynie połączone pożyczone z pracowni chemicznej lub zrobione przez uczniów. Naczynie napełnij do połowy wodą. Nieco poniżej poziomu wody narysuj na prawym ramieniu naczynia linię (będzie ona oznaczała poziom wód gruntowych). Poproś ucznia lub uczennicę, aby za pomocą strzykawki wypompował(a) wodę z lewego ramienia naczynia tak aby poziom wody obniżył się poniżej narysowanej kreski. Zapytaj, jaki proces widzą uczennice i uczniowie (chodzi o nadmierną eksploatację zasobów wód gruntowych, która prowadzi do obniżenia ich poziomu). Zapytaj, które ramię naczynia symbolizuje fabrykę, a które studnię. Poproś następną osobę, aby do strzykawki nabrała herbaty lub atramentu, a następnie wstrzyknęła ją do lewego ramienia naczynia. Ponownie zapytaj klasę, jaki proces obserwuje, co symbolizuje herbata/atrament i jakie konsekwencje ma jej wstrzyknięcie. (10 min.)
4. Po przeprowadzonym doświadczeniu zapytaj uczniów i uczennice, co oznacza dla nich właściwe gospodarowanie zasobami wody. Czy jest to nam potrzebne? Jeśli tak, to dlaczego? Zapisz na tablicy hasło „właściwe gospodarowanie wodą”. Zapytaj, w jaki sposób możemy się przyczynić do zmniejszenia zużycia wody w domu i na świecie. Zrób małą burzę mózgów. Rozdaj uczennicom i uczniom samoprzylepne karteczki typu *post it*. Poproś, by zapisywali swoje pomysły na karteczkach, a następnie przyklejali je na tablicy lub flipcharcie. Pogrupuj pomysły na działania związane z

oszczędzaniem, informowaniem i rzecznictwem (czyli próbą wpływania na decyzje władz). Następnie zapytaj uczniów, w którym obszarze mogą działać już dziś. Poproś o uzasadnienie. (10 min.)

5. Podziel klasę na 4-osobowe grupy. Każda grupa ma za zadanie opracowanie planu oszczędzania wody w domu lub w szkole. Uczniowie i uczennice mają 10 minut na opracowanie listy co najmniej 5 działań, które mogą podjąć w tej sprawie. Po upływie tego czasu poproś grupy, by zaprezentowały swoje pomysły na forum. Każda grupa ma od 3 do 4 minut. Powiedz, że plany te mogą stać się realne i zależy to tylko od nas. Możesz zasugerować, by uczniowie i uczennice rozpoczęli własny „projekt wodny”. (15 min.)

6. Podsumowanie zajęć:

Na tablicy zapisz trzy niedokończone zdania: „Dziś dowiedziałem/am się...”, „Zaskoczyło mnie...”, „Chciałabym/Chciałbym zrobić ...”. Poproś uczennice i uczniów, aby kolejno dokończyli jedno z tych zdań. (3 min.)

Dla szkół ponadgimnazjalnych

Zamiast przeprowadzania eksperymentów możecie podyskutować nad znaczeniem hasła „woda prawem, nie towarem”, która pojawia się w filmie. Należy się tu odwołać do Konwencji Praw Człowieka i podstawowych potrzeb. Jest to propozycja dla osób, które są już świadome swojego wpływu na stan wody na świecie i dysponują odpowiednią wiedzą na temat systemów prawno-politycznych oraz światowej gospodarki. Dzięki temu dyskusja może sprawnie przebiegać. Pamiętaj, żeby przypomnieć uczniom drugą część karty obserwacji filmu.

Na co zwrócić szczególną uwagę

Kwestia praw człowieka i zasad działania gospodarki rynkowej jest skomplikowana i ponieważ dotyczy sfery wartości, które wyznajemy w życiu, wymaga ostrożnego prowadzenia oraz dużej wiedzy także ze strony nauczyciela.

Warto przeprowadzić doświadczenie z wodą, ponieważ jest to prosty i skuteczny sposób pokazania współzależności mieszkańcom krajów, w których problem braku wody pitnej nie jest jeszcze tak dotkliwy.

KARTA OBSERWACJI FILMU ŚWIĘTA WODA

1. Jakie znaczenie ma dla mieszkańców Indii woda?

a) zdaniem Jagrupani – liderki grupy protestujących kobiet

b) zdaniem badaczki dr Vandany Shiva

c) zdaniem przedstawiciela firmy produkującej Coca-Colę Deepaka Jolly

2. Co to jest stres wodny?

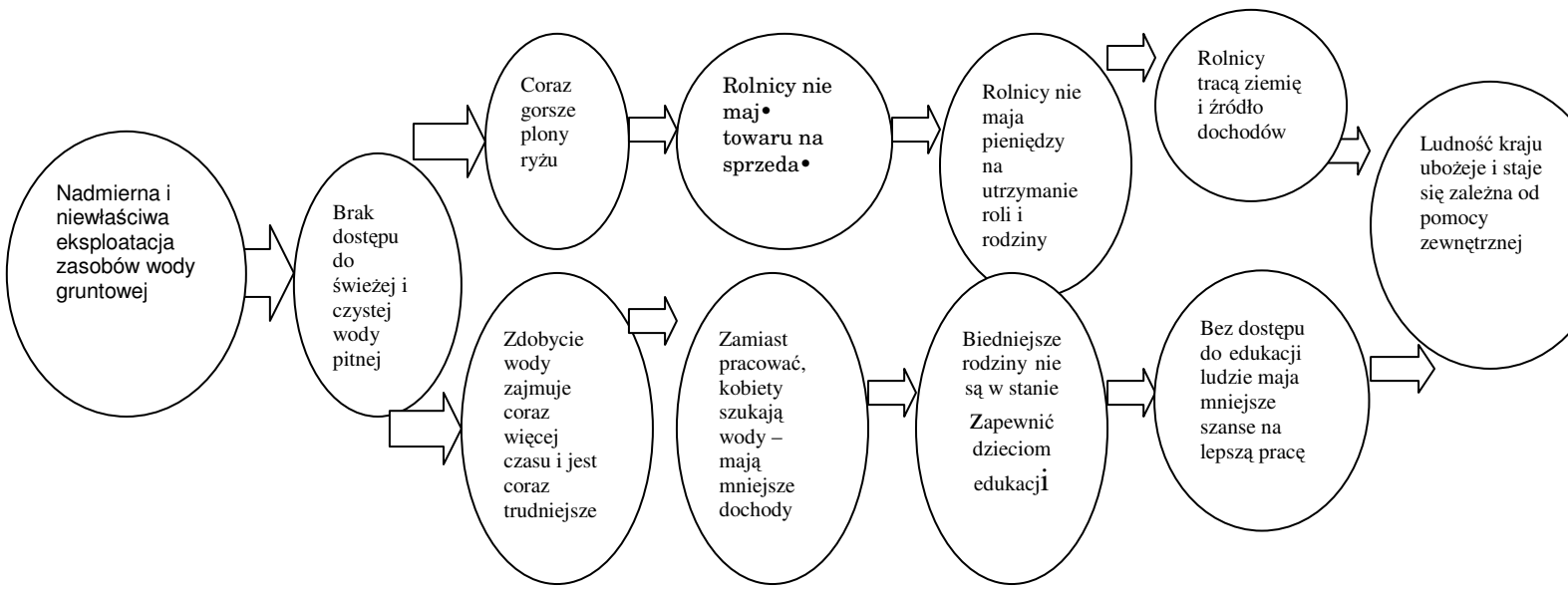
3. Uzupełnij listę przyczyn braku wody w Indiach wspomnianych w filmie. Jeśli znasz jeszcze jakieś przyczyny nie wspomniane w filmie dodaj je do listy.

Przyczyny braku wody pitnej
- brak wystarczających opadów
-
-
-
-
-
-

4. Jak przedstawia kwestię dostępności wody pitnej pracownik firmy Coca-Cola, a jaka jest perspektywa miejscowej ludności? Porównaj argumenty obu stron.

Argumenty pracownika firmy Coca-Cola	Argumenty lokalnej ludności

5. W jakim celu rząd Indii zaprosił firmę Coca-Cola do kraju?

MATERIAŁY POMOCNICZE

JAK MOŻEMY RACJONALNIE GOSPODAROWAĆ WODĄ?

- Zakręcamy wodę, gdy jej nie używamy.
- Naprawiamy nieszczelne krany, z których kapie woda.
- Bierzemy prysznic zamiast kąpieli.
- Instalujemy urządzenia wodooszczędne (słuczki, krany, pralki, zmywarki).
- Instalujemy wodomierze.
- Wypełniamy całkowicie bęben pralki lub wybieramy oszczędny program prania przy niepełnej palce.
- Nie myjemy samochodu wodą z węża ogrodowego tylko za pomocą szczotki i wiadra.
- W domach z ogródkiem wykorzystujemy deszczówkę do podlewania roślin.
- Nie wyrzucamy resztek jedzenia do ubikacji, zakładamy sitko w zlewie.
- Do zmywania i prania używamy środków ekologicznych, które nie zawierają fosforanów lub ulegają biodegradacji.
- Staramy się zastępować detergenty słabszymi środkami chemii gospodarczej.
- Nigdy nie wylewamy do ścieków niebezpiecznych cieczy (lekarstwa, rozpuszczalniki, lakiery itp.) (Opracowane na podstawie przewodnika „Kupuj odpowiedzialnie”).

CO WIEMY O WODZIE?

Brak wody dla wielu społeczności oznacza wysiłek codziennego pokonywania wielkich odległości, aby zdobyć wystarczającą ilość wody – czystej lub zanieczyszczonej. Dla innych oznacza cierpienie z pragnienia, niedożywienia i chorób. Brak dostępu do wody pitnej nie uśmierca w sposób tak spektakularny i czytelny dla opinii publicznej jak powodzie, trzęsienia ziemi i wojny. Według szacunków WHO każdego dnia około 6 tysięcy dzieci umiera z powodu chorób związanych z niedostatkami czystej wody. Współczesny świat przez wielu nazywany jest globalną wioską. Gospodarki wszystkich państw stają się coraz bardziej współzależne, zanikają kolejne bariery komunikacyjne. Jednakże problemy społeczne i ekologiczne nabierają globalnego charakteru. Kryzys wodny jest wymownym świadectwem tego faktu. Zmiany klimatyczne, katastrofy naturalne, ubóstwo, konflikty zbrojne, wzrost populacji i urbanizacja – wszystkie te czynniki wpływają bezpośrednio na dostęp do wody. Brak dostępu do wody może dotknąć każdego mieszkańca Ziemi.

- Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) obecnie około 1,1 miliarda ludzi nie ma dostępu do wody pitnej. Jedynie 2% z nich żyje w Europie; 65% pochodzi z Azji, 27% z Afryki.
- Przyczyną 80% zachorowań w krajach rozwijających się jest brak dostępu do czystej wody i urządzeń sanitarnych.
- Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) szacuje, że dziecko urodzone w kraju rozwiniętym konsumuje 30-50 razy więcej wody niż dziecko, które przyszło na świat w kraju rozwijającym się.
- WHO zauważa, że każdego dnia około 6 tysięcy dzieci umiera z powodu chorób związanych z niedostatkami czystej wody. Ponad 90% miejskich gospodarstw domowych w Europie i Ameryce Północnej jest podłączonych do kanalizacji; w Afryce jedynie 18%.
- Ponad 90% miejskich gospodarstw domowych w Europie i Ameryce Północnej jest podłączonych do sieci wodociągowej; w Afryce jedynie 43%.
- W państwach dotkniętych niedostatkami wody jest ona często przedmiotem spekulacji. W niektórych miastach ceny wody u prywatnych dostawców są ponad sto razy wyższe od oficjalnych. W Delhi (Indie) cena ta jest wyższa nawet 489 razy.
- Niemal połowa największych rzek na świecie jest poważnie zanieczyszczona lub zagrożona wyschnięciem.
- Każdego dnia do światowych zasobów wody trafiają 2 miliony ton zanieczyszczeń.
- W XX wieku obszar terenów podmokłych na świecie zmniejszył się o 50%, w dużej mierze na skutek świadomego działania człowieka.
- Polska posiada 187 km³ wody pitnej, zasoby wodne Polski porównywalne są z zasobami Egiptu. Rocznie na jednego Polaka przypada ok. 350 m³.
- Wzrost niedoboru wody na świecie będzie w 20% wynikiem zmian klimatycznych. Podczas, gdy w rejonach wilgotnych zwiększy się ilość opadów, w rejonach zagrożonych suszą, a nawet na niektórych obszarach tropikalnych i subtropikalnych opady będą rzadsze i nieregularne. Wzrost zanieczyszczeń i temperatury wody spowoduje pogorszenie jakości wody pitnej.
www.wodapitna.pl

JAK ZANIECZYSZCZONA JEST WODA NA ŚWIECIE?

- Jeden litr ścieków może zanieczyścić około ośmiu litrów czystej wody.
- Do strumieni, rzek, jezior i wpływa każdego dnia około dwóch milionów ton ścieków.
- Według szacunków ilość zanieczyszczonej wody na świecie wynosi 12,00 km³. To więcej niż łączna ilość wody z dziesięciu największych dorzeczy świata.
- Stopień zanieczyszczeń zwiększa się wraz ze wzrostem liczby ludności. Jeśli ten trend się utrzyma, do roku 2050 świat utraci 18,000 km³ czystej wody.
- 70 % wody na świecie jest zużywane do nawadniania obszarów rolniczych. Na drugim miejscu stoi przemysł, zużywający 22 % wody i odbiorcy indywidualni – 8%.
- Według raportu o Gospodarce Wodnej na Świecie około 50% populacji w krajach rozwijających się korzysta z zanieczyszczonej wody. Najbardziej zanieczyszczone są azjatyckie rzeki – ilość bakterii pochodzących ze ścieków trzykrotnie przewyższa w nich średnią światową. Ponadto, woda w tych rzekach zawiera 20 razy więcej ołowiu niż wody w rzekach krajów uprzemysłowionych.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ WODY GRUNTOWE?

Choć wiele uwagi poświęca się jeziorom, morzom i rzekom na całym świecie, nie docenia się znaczenia wód gruntowych (tzw. formacji wodonośnych), mimo że stanowią one wielki rezerwuár wody wysokiej jakości (około 23,400,000 km³ w porównaniu z 42,800 km³ rzek). Zgodnie z opracowanym przez ONZ raportem formacje wodonośne stanowią aż 98% dostępnych zapasów wód. Każdego roku pobiera się z nich od 600 do 700 km³ wody; w ten sposób zaspokojonych jest około 50% potrzeb gospodarstw domowych, 40% przemysłowych i 20% rolniczych.

ILE WODY ZUŻYWA ROLNICTWO?

Pastwiska i pola uprawne zajmują 37% powierzchni całego globu. Około 10% obecnie nawadnianych obszarów na świecie zostało zniszczonych poprzez nasycenie gruntu wodą i zasolenie powstałe w wyniku stosowania złych metod irygacji i odwadniania

Zgodnie z wyliczeniami prowadzonymi przez ONZ przy okazji formułowania Milenijnych Celów Rozwoju (min. zredukowanie ubóstwa), do roku 2030 nawodnionych zostanie kolejnych 45 milionów hektarów ziemi w krajach rozwijających się (gdzie przyrost populacji jest największy). Gleba nadająca się do nawadniania wykorzystana zostanie mniej więcej w 60%. Będzie to wymagało zwiększenia ilości wody stosowanej do irygacji o 14 %. "Przekroczenie tego poziomu będzie wymagało od rzeczonych krajów podjęcia bolesnych decyzji w kwestii podziału zasobów wodnych pomiędzy wieś i miasta" – stwierdza raport. Do roku 2030 Azja południowa osiągnie poziom 40%, a wschodnia i północna Afryka co najmniej 58%. Z kolei Afryka subsaharyjska, Ameryka Łacińska i wschodnia Azja nie zbliżą się raczej do poziomu krytycznego. Największa ekspansja rolnictwa wystąpi w tych regionach w ciągu najbliższych trzydziestu lat. Największym wyzwaniem jest podniesienie wydajności w gospodarowaniu glebą i zasobami wodnymi. Nawadnianie jest całkowicie niewydajne – niemal 60% wody ulega zmarnotrawieniu. Szacuje się, że w tej dziedzinie nastąpi najwyższej czteroprocentowa poprawa. Należy koniecznie usprawnić finansowanie nowoczesnych technologii i promować lepsze metody zarządzania. Według raportu ONZ Do roku 2050 można by zlikwidować problem głodu na świecie. "To, że 815 milionów ludzi cierpi obecnie z niedożywienia nie wynika z braku odpowiednich mocy produkcyjnych przemysłu żywnościowego, lecz z uwarunkowań społecznych, gospodarczych i ekonomicznych, które nierzadko przyczyniają się do wzrostu poziomu ubóstwa". Wykorzystanie oczyszczonych ścieków mogłoby złagodzić kryzys wodny. W krajach uprzemysłowionych stanowią one 10% wody używanej do irygacji – wartość ta może być jeszcze większa. Przy odpowiednim zastosowaniu, oczyszczona woda może poprawić wydajność .

oprac. Małgorzata Świderek na podstawie Raportu o Gospodarce Wodnej na Świecie (World Water Development Report - WWDR)

ILE WODY ZUŻYWA PRZEMYSŁ?

Przemysł pochłania około 22% całego światowego poboru wód słodkich. Potrzeby nowo powstającego i ciągle rozwijającego się przemysłu w krajach globalnego Południa ciągle rosną. Pozornie niskie

koszty produkcji przyciągają zachodnich inwestorów zwabionych perspektywą dużych zysków oraz zdobywania nowych rynków zbytu. W pogoni za tańszymi produktami zapominamy że cena np. butelki wody w sklepie to tylko mała część kosztów poniesionych aby ją wyprodukować. Tzw. koszty pośrednie, czyli obciążenie środowiska, nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych, zanieczyszczanie wód i powietrza, brak zabezpieczeń socjalnych i płac minimalnych dla pracowników bardzo często są przez nas nieznanne lub ignorowane. Tymczasem niewłaściwie gospodarujący wodą przemysł, coraz ostrzej konkurujący o ograniczone zasoby wody z miastami i gospodarstwami rolnymi stopniowo będzie doprowadzał do degradacji nie tylko naszego środowiska naturalnego, ale i nas samych, naszego poziomu życia. Całkowita wielkość zapotrzebowania przemysłu na wodę nie jest dobrze znana, ponieważ wielkie firmy i korporacje często pobierają wodę bezpośrednio z własnych ujęć lub pobliskich rzek i jezior bez mierzenia poboru, czasem nawet bez informowania o tym rządów krajów, które w nadziei polepszenia stopu życiowej swoich obywateli i zwiększenia PKB starają się przyciągnąć do siebie zagraniczne inwestycje. Niemal wszystkie nabywane przez nas codziennie produkty czy usługi, z których korzystamy – od jedzenia poprzez ubrania, sprzęt elektroniczny, po wizytę u fryzjera – potrzebują wody. Na całym świecie największymi poborcami wody są elektrownie termoelektryczne, huty żelaza i stali, fabryki pulpy i papieru, producenci chemikaliów, benzyny i maszyn. Większość z nich wykorzystuje ogromne ilości wody do chłodzenia, mycia, przetwarzania i ogrzewania. Przemysł spożywczy, papierowy i tekstylny odpowiada za ponad 3/4 zanieczyszczeń wody w krajach rozwijających się. Na szczęście można zaobserwować pierwsze inicjatywy podejmowane przez przedsiębiorstwa, motywowane chęcią obniżenia kosztów i poprawienia wizerunku u klientów. Działania te polegają min. na podnoszeniu efektywności, lepszym zarządzaniu wodą przemysłową oraz doskonaleniu technologii oczyszczania. Te pozytywne zmiany są często wynikiem zaangażowania i rzecznictwa obywateli – konsumentów, bez których nie byłoby popytu, a więc i przemysłu.

Źródło: http://www.unic.un.org.pl/iyfw/raport_gwns.php

Źródło: <http://www.wodapitna.pl/>

Źródło: <http://www.unic.un.org.pl/iyfw/>

JAKIE DZIAŁANIA PODJĘTO NA RZECZ WPROWADZENIA W INDIACH WYŻSZYCH STANDARDÓW OCHRONY ŚRODOWISKA?

Polityka ekologiczna Unii Europejskiej zakłada dbałość o jakość środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami w krajach członkowskich. Program LIFE+, który ma na celu finansowanie poprawy stanu środowiska oraz badania w tej dziedzinie, dysponuje na lata 2007–2013 budżetem wynoszącym 2 mld euro.

Z drugiej strony Unia zobowiązała się także do zaangażowania na rzecz rozwiązywania globalnych problemów środowiskowych, występujących w krajach rozwijających się. W ramach tego postulatu Unia przeznaczyła 0,7% PKB na wspieranie działań związanych z ochroną środowiska w tych krajach. Współpraca między Unią a Indiami datuje się już od lat 60 ubiegłego wieku. Ważnym momentem dla jej rozwoju stał się unijno – indyjski szczyt w New Delhi, odbywający się corocznie, począwszy od 2000 r.

Indie i Unia zgodziły się na ścisłą współpracę w zakresie globalnych problemów ekologicznych, uruchomiły także Inicjatywę na rzecz Czystego Rozwoju i Zwalczenia Zmian Klimatycznych. Ogółem, na mocy wstępnego porozumienia, Unia zobowiązała się do finansowania wspólnych projektów społeczno-gospodarczych w latach 2007-2010 na sumę 260 milionów euro.

JAKI JEST WPŁYW ZAGRANICZNYCH INWESTYCJI NA ŚRODOWISKO I GOSPODARKĘ W INDIACH?

W ciągu ostatnich lat Indie otworzyły gospodarkę dla inwestycji zagranicznych, zwłaszcza w sektorze usługowym oraz budowlanym. W ubiegłym roku budżetowym (2006/07) inwestycje bezpośrednie w Indiach znacznie wzrosły i osiągnęły wartość prawie 16 mld dolarów. Jednakże przyspieszony rozwój, jakiemu podlega obecnie gospodarka Indii, nie pozostaje bez wpływu na środowisko naturalne tego kraju.

Budowa licznych fabryk i przedsiębiorstw opartych na zagranicznym kapitale daje zatrudnienie dużej liczbie mieszkańców, lecz powoduje także niebezpieczny wzrost zanieczyszczenia powietrza, gleby, wód gruntowych oraz rzek. Ponadto przemysł pobiera duże ilości wody potrzebne dla procesów produkcyjnych, co może powodować poważne i trwałe odwodnienie niektórych obszarów. Poważnym problemem są również ogromne ilości śmieci i odpadów poprodukcyjnych. Najgorzej sytuacja przedstawia się na wsi, gdzie nie istnieje żaden system wywozu śmieci, a plastikowe butelki i inne opakowania po zagranicznych towarach leżą wprost na ulicy.

JAKA JEST ROLA WODY W HINDUIZMIE?

Cywilizacja indyjska, podobnie jak inne wielkie cywilizacje starożytności, rozwinęła się nad głównymi rzekami: Hindusem i Gangesem, wokół których toczyło się całe życie. W kraju, w którym opady występują nierównomiernie, a ich brak może powodować katastrofalne susze, woda zawsze otaczana była szczególną czcią. Stanowiła symbol życia, odrodzenia i płodności, związane z nią były liczne legendy. Według jednej z nich rzeka Ganges została zesłana na ziemię przez boga Śiwę w czasie wielkiej suszy. Często jest przedstawiana jako bogini Ganga, której wody przepływają przez włosy Śivy i mają moc zmywania grzechów.

Do świątyni w Varanasi nad Gangesem przybywa codziennie blisko 60 tysięcy Hindusów, aby wziąć kąpiel w oczyszczających wodach świętej rzeki. Wierzą, że dzięki temu zwiększą swoją szansę na lepsze życie w przyszłym wcieleniu. Przybywają tu z różnych zakątków Indii, aby spalić na stosie szczątki swoich zmarłych i puścić ich prochy z nurtem wody. Wierzą, że zabieg ten pomaga uwolnić się z cyklu reinkarnacji i osiągnąć nirwanę.

JAKA JEST ROLA KOBIEC W ŻYCIU SPOŁECZNYM INDII?

Społeczeństwo indyjskie ma charakter patriarchalny. Połowa mieszkańców tego kraju żyje na wsi, gdzie wciąż panuje tradycyjny model rodziny z silną pozycją mężczyzny jako głowy rodu. Zgodnie z nim młoda dziewczyna jest całkowicie podporządkowana rodzicom, którzy wybierają jej męża. Po wyjściu za mąż młoda kobieta pozostaje posłuszna matce swojego męża, do czasu aż jej dzieci opuszczą dom.

Kobiety indyjskie bardzo ciężko pracują i mówi się, że pierwsze wstają i ostatnie kładą się spać. Zajmują się przygotowaniem posiłków, praniem, naprawą odzieży, szyciem. W czasie wolnym od zajęć pomagają mężczyznom w pracach polowych. To na nich spoczywa obowiązek zaopatrzenia domostwa w wodę.

Współczesne kobiety indyjskie są bardzo przedsiębiorcze. Często podejmują pracę zawodową, prowadzą drobną działalność gospodarczą i organizują się w różne stowarzyszenia samopomocy. To one dbają o rodzinę i tworzą dobrobyt. Są energiczne, pełne oddania, ciepła i wewnętrznej dumy.

GDZIE COCA-COLA PRODUKUJE SWOJE TOWARY?

Coca-Cola Company jest jedną z największych korporacji na świecie. Zajmuje się produkcją, dystrybucją i sprzedażą napojów bezalkoholowych. Siedziba generalna firmy mieści się w Stanach Zjednoczonych, które też są największym rynkiem dla jej produktów. Jednakże logo coca-coli jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych znaków na całym świecie. Coca-Cola Company posiada swoje fabryki w ponad 200 krajach, a jej zyski wynoszą blisko 5 miliardów dolarów rocznie. Działalność Coca-Cola Company wzbudza kontrowersje w wielu krajach. W Indiach fabryka napojów w stanie Kerala przyczyniła się – poprzez nadmierny pobór wody do celów produkcyjnych – do odwodnienia znacznych obszarów. W Kolumbii i Turcji doszło do bezpodstawnego zwolnienia pracowników firmy oraz szykanowania ich rodzin. W odpowiedzi na te wydarzenia od 2003 roku trwa międzynarodowa akcja bojkotu produktów Coca-Cola Company, prowadzona głównie w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Francji, Hiszpanii, Włoszech, Niemczech a także w Polsce.